Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

VNS 7/2020 vp

Lausunto valtioneuvoston selonteosta EU-politiikasta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt lausuntoa valtioneuvoston selonteosta EU-politiikasta (Vahva ja yhtenäinen EU – kohti kestävämpää Euroopan Unionia). Suomen Yrittäjät toteaa, että on ensiarvoisen tärkeää, että myös työelämää ja sosiaaliturvaa koskevien kysymysten osalta Suomen tekemään EU-politiikkaan kiinnitetään tarkasti huomiota.

EU:n sisämarkkinat ovat elintärkeät Suomen kaltaiselle pienelle avoimelle taloudelle. Toimivat sisämarkkinat antavat suomalaisille yrityksille mahdollisuuksia kasvaa myös Suomen ulkopuolelle. Vahva sosiaalinen Eurooppa on nykyisin keskeinen EU:n tavoite ja kuten valtioneuvoston selonteosta käy ilmi, Suomen tavoitteena on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä Euroopan unioni.

EU:n sosiaaliset tavoitteet ovat sinänsä kannatettavia, mutta kestävää sosiaalista ja taloudellista hyvinvointia syntyy vain kannattavan yritystoiminnan ja sen mahdollistaman kasvun kautta. Siksi EU-sääntelyn ei tulisi rajoittaa kasvua ja uuden työn luomista, vaan kannustaa siihen.

EU:n sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamista koskeva keskustelu on kuitenkin suurelta osin liittynyt siihen, miten sääntelyä voidaan lisätä. Viimeaikaiset EU:n lainsäädäntötoimet työ- ja sosiaalilainsäädännön alalla ovat monin paikoin vaikuttaneet työnantajien taloudellista ja hallinnollista taakkaa lisäävästi. Tämä on väärä suunta.

Vaikka EU:n sosiaalinen pilari on tärkeä ohjenuora jäsenvaltioiden sosiaalisten järjestelmien kehittämiseen, on tärkeää ymmärtää jäsenvaltioiden suuri eroavaisuus työmarkkina- ja sosiaaliturvajärjestelmien osalta. Valtioneuvoston selonteossa tuodaan esiin, että järjestelmien monimuotoisuus tulee olla lähtökohta myös tulevaisuudessa. Tämä on ehdottomasti kannatettavaa, mutta lisäksi olisi tärkeä korostaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen merkitystä. Näillä periaatteilla on erityistä merkitystä sosiaalisen Euroopan osalta, sillä EU:n rajoitettu toimivalta johtaa yleensä siihen, ettei EU:n toimin voida ratkaista tiettyä kysymystä kuin vain osittain.

EU-sääntelyllä ei voida ratkaista sosiaalisen Euroopan toteuttamiseen liittyviä kysymyksiä. Siksi on tarkoin pidettävä kiinni siitä, ettei pirstaleinen EU-sääntely vaikeuta kansallisen järjestelmän toimintaa. EU-sääntelyn sovittaminen jo valmiiksi monimutkaiseen kansalliseen järjestelmään johtaa usein entistä sekavampaan ja vaikeammin sovellettavaan järjestelmään. Siksi sitova EU-lainsäädäntö ei välttämättä ole paras keino, vaan tehokkaampaa olisi edetä esimerkiksi eurooppalaisen ohjusjakson toimin. Ohjausjaksoa voitaisiin kehittää velvoittavampaan suuntaan tehokkaampien tulosten aikaansaamiseksi.

Suomen Yrittäjät katsoo, että valtioneuvoston selonteossa esitettyjä kantoja pitäisi siten täsmentää siten, että EU-tason lainsäädäntö on selkeästi toissijainen vaihtoehto ja että EU:n toimivaltaa ei pyritä ulottamaan sellaisille alueille, joille se ei perussopimuksen mukaan selvästi kuulu. Erityisesti Suomen Yrittäjät suhtautuu kriittisesti siihen, että valtioneuvoston selonteossa suhtaudutaan varsin positiivisesti EU-sääntelyn lisäämiseen.

On myös huomattava, että Suomen työmarkkina- ja sosiaaliturvajärjestelmä kaipaa kipeästi rakenteellisia uudistuksia. Suomen talouskasvu on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana heikkoa verrattuna keskeisiin kilpailijamaihin, erityisesti Ruotsiin. Pohjoismaisen hyvinvointimallin kehittäminen edellyttää toimivia työmarkkinoita ja toimintaympäristöä yrityksille. Myös huoltosuhteen muutoksesta aiheutuva rasite sosiaaliturvajärjestelmälle edellyttää ripeitä työllisyyttä kasvattavia toimenpiteitä.

Suomen Yrittäjät esittää myös huolen siitä, miten EU kykenee vastaamaan tarpeeseen luoda uutta työtä ja hyvinvointia koronakriisin pitkittyessä. Valtioneuvoston selonteossa pitäisi selvemmin todeta, että EU:n kertaluontoisen elpymisvälineen käytön tavoitteena on oltava kestävä työllisyys. Eurooppalaisille työmarkkinoille tarvitaan myös kunnianhimoista osaamispolitiikkaa, jotta varmistetaan riittävä osaamistaso vihreän ja digitaalisen siirtymän tavoitteiden toteutumiseksi ja koronakriisin aiheuttamien työllisyysmuutosten huomioimiseksi. Selonteossa onkin nostettu kiitettävästi esille eurooppalaisten osaamistason vahvistaminen keskeiseksi EU-yhteistyön tavoitteeksi. Suomen tulee ottaa entistäkin aktiivisempi rooli eurooppalaisten ratkaisujen etsimisessä koulutus- ja osaamiskysymyksiin.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Albert Mäkelä
Asiantuntija, OTM